

Số: 981/PLQT-CPQT

Hà Nội, ngày 11 tháng 12 năm 2013

BÁO CÁO

Kết quả Hội thảo chia sẻ kinh nghiệm trong việc xây dựng báo cáo quốc gia thực thi Công ước quốc tế về các quyền dân sự, chính trị

Kính gửi: Bộ trưởng Hà Hùng Cường

Thực hiện Kế hoạch hoạt động năm 2013 trong khuôn khổ Dự án “Tăng cường tiếp cận công lý và bảo vệ quyền tại Việt Nam” do UNDP tài trợ (sau đây gọi là Dự án”) và được sự cho phép của Thủ tướng Chính phủ tại Công văn số 1988/VPCP-NC ngày 01/10/2013 của Văn phòng Chính phủ, Vụ Pháp luật quốc tế đã phối hợp với Dự án tổ chức Hội thảo “Chia sẻ kinh nghiệm trong việc xây dựng báo cáo quốc gia thực thi Công ước quốc tế về các quyền dân sự, chính trị” vào ngày 12/11/2013 tại Hà Nội. Vụ Pháp luật quốc tế xin báo cáo kết quả Hội thảo như sau:

1. Về công tác tổ chức Hội thảo

1.1 Thời gian và địa điểm tổ chức Hội thảo

Hội thảo đã được tổ chức tại Khách sạn Hòa Bình, 27 Lý Thường Kiệt, Hà Nội trong ngày 12/11/2013, đúng với thời gian và địa điểm dự kiến kế hoạch tổ chức.

1.2 Các cơ quan, đơn vị chịu trách nhiệm tổ chức

Bộ Tư pháp đã phối hợp với Dự án và các đơn vị liên quan cùng tổ chức Hội thảo.

Hội thảo do Lãnh đạo Vụ Pháp luật quốc tế chủ trì.

1.3. Thành phần tham dự, số lượng và cơ cấu thành phần đại biểu

Tham gia Hội thảo có các chuyên gia nước ngoài, đại diện đến từ các Bộ, ngành ở Trung ương và đại biểu đến từ một số địa phương đã tham gia vào quá trình rà soát về các quyền dân sự, chính trị. Ngoài ra, Hội thảo còn có sự tham dự của các đại biểu đến từ các cơ sở đào tạo và nghiên cứu về quyền con người. Cụ thể, thành phần đại biểu như sau:

- Chuyên gia nước ngoài: Ông Rodriguez Rescia Victor Manuel thành viên Ủy ban Công ước (cơ quan theo dõi việc thực thi Công ước ICCPR), bà Francesca Del Mese, Luật sư Luật Nhân quyền quốc tế và Luật Hình sự.

- Đại biểu đến từ các Bộ, ngành gồm có đại biểu của Bộ Ngoại giao, Bộ Công an, Văn phòng Thường trực Ban chỉ đạo Nhân quyền của Chính phủ, Ủy ban Dân tộc, Viện kiểm sát nhân dân tối cao,... đại diện đến các các đơn vị của Bộ Tư pháp.

- Đại biểu đến từ các cơ quan tư pháp địa phương như Sở Tư pháp Nam Định, Sở Tư pháp Lạng Sơn, Sở Tư pháp Điện Biên, Sở Tư pháp Thanh Hóa, Sở Tư pháp Thái Nguyên, Sở Tư pháp Hà Tĩnh, Sở Tư pháp Vĩnh Phúc, Sở Tư pháp Bình Định,...

- Đại biểu đến từ các cơ sở giảng dạy về luật như Trường Đại học Luật Hà Nội, Khoa Luật Đại học Quốc gia Hà Nội, Học viện Chính trị-Hành chính quốc gia Hồ Chí Minh,...

1.4 Kinh phí tổ chức Hội thảo

Kinh phí tổ chức Hội thảo do Dự án tài trợ.

2. Một số nội dung chính của Hội thảo

Hội thảo nhằm đem lại cơ hội cho các cơ quan liên quan đến việc xây dựng và bảo vệ Báo cáo quốc gia thực thi Công ước ICCPR được trang bị những nội dung, yêu cầu của Công ước đối với Việt Nam, kinh nghiệm quốc tế cũng như cách làm hay trong việc xây dựng Báo cáo theo yêu cầu của Công ước. Ngoài ra, Hội thảo cũng sẽ là một diễn đàn để chia sẻ kinh nghiệm của một số nước trong việc xây dựng và bảo vệ Báo cáo quốc gia thực thi Công ước ICCPR cũng như kinh nghiệm trong việc xây dựng các Báo cáo quốc gia về các điều ước quốc tế khác về quyền con người. Với mục đích như vậy, Hội thảo đã tập trung vào những nội dung chính sau:

2.1 Về quy trình báo cáo trước Ủy ban Công ước và thẩm quyền của Ủy ban Công ước

Hội thảo có sự tham gia và chia sẻ kinh nghiệm của một chuyên gia đến từ Ủy ban Công ước (cơ quan theo dõi việc thực thi Công ước ICCPR), chuyên gia này là một trong số những thành viên độc lập của Ủy ban Công ước có chức năng xem xét Báo cáo quốc gia thực thi Công ước ICCPR của các quốc gia thành viên. Có thể nói, việc Hội thảo có sự tham dự của chuyên

gia đến từ cơ quan trực tiếp theo dõi việc thực thi Công ước ICCPR là một điều hết sức có ý nghĩa và đem lại nhiều kinh nghiệm quý báu cho Việt Nam trong việc chuẩn bị xây dựng và bảo vệ Báo cáo quốc gia thực thi Công ước ICCPR. Các nội dung cụ thể mà chuyên gia đến từ Ủy ban Nhân quyền trình bày tại Hội thảo như sau:

a) Kinh nghiệm báo cáo trước Ủy ban Công ước

Tại Hội thảo, chuyên gia đã trình bày về quy trình xây dựng và bảo vệ Báo cáo quốc gia thực thi Công ước trước Ủy ban Công ước. Những vấn đề cụ thể của việc xây dựng Báo cáo quốc gia đã được Ủy ban Công ước hướng dẫn bằng một Nghị quyết. Để việc xây dựng và bảo vệ Báo cáo quốc gia tốt, chuyên gia đề nghị quốc gia thành viên trong quá trình xây dựng Báo cáo cần lưu ý các vấn đề sau:

- Tránh những báo cáo vắn tắt và chung chung
- Cố gắng thông qua danh sách các vấn đề trước
- Không cần báo cáo mọi điều của Công ước
- Nhóm xây dựng báo cáo quốc gia đóng vai trò quan trọng
- Đối thoại mang tính chất xây dựng
- Soạn thảo và thông qua danh sách các vấn đề
- Trả lời đối với danh sách các vấn đề (tập trung vào các vấn đề Ủy ban Công ước quan tâm)

Bên cạnh đó, để Báo cáo quốc gia phản ánh một cách đầy đủ và toàn diện việc thực thi Công ước ICCPR ở quốc gia thành viên, chuyên gia cũng nhấn mạnh vai trò của các tổ chức xã hội dân sự trong việc tham gia vào xây dựng Báo cáo quốc gia. Các tổ chức xã hội dân sự cần được tham gia vào các khâu của xây dựng Báo cáo quốc gia như Soạn thảo và nộp báo cáo quốc gia, soạn thảo và thông qua danh sách các vấn đề, trả lời đối với danh sách các vấn đề,...

b) Về thẩm quyền của Ủy ban Công ước

Bên cạnh việc chia sẻ kinh nghiệm từ góc nhìn của Ủy ban Công ước liên quan đến việc xây dựng và bảo vệ Báo cáo quốc gia thực thi Công ước ICCPR, chuyên gia cũng trình bày về cơ cấu tổ chức và thẩm quyền của Ủy ban Công ước ICCPR (Ủy ban Nhân quyền) trong việc theo dõi thực thi Công ước này.

Cơ cấu tổ chức và thành phần của Ủy ban Công ước như sau:

- Bao gồm 18 thành viên là công dân của các nước thành viên Công ước ICCPR, là những người có tiêu chuẩn đạo đức cao, được ghi nhận có năng lực trong lĩnh vực nhân quyền. Không nhất thiết phải là luật sư. Làm việc dựa vào khả năng cá nhân (các chuyên gia độc lập)
- Các thành viên được phân bổ công bằng về mặt địa lý, đại diện cho các nền văn minh khác nhau của các hệ thống pháp luật chính.
- Được bầu với nhiệm kỳ 04 năm, có thể được bầu lại. Tổng thư ký của Liên hợp quốc sẽ cung cấp cán bộ và các điều kiện để thực hiện có hiệu quả chức năng của Ủy ban Nhân quyền.

Về thẩm quyền của Ủy ban Công ước: thẩm quyền của Ủy ban Công ước dựa trên các chức năng chính như sau:

- Đối với các báo cáo của quốc gia (Điều 40 Công ước ICCPR)
- Liên hệ với các quốc gia (Điều 41 Công ước ICCPR)
- Liên hệ với các cá nhân (Điều 1SS Nghị định thư bổ sung Công ước ICCPR)
- Bình luận chung (thông qua các bình luận, giải thích chung về Công ước ICCPR)
- Các vấn đề khác

2.2 Về kinh nghiệm của một số nước trong việc xây dựng và bảo vệ Báo cáo quốc gia thực thi Công ước ICCPR

Hội thảo có sự tham dự của một chuyên gia đến từ nước Anh, chuyên gia này là một Luật sư Luật Nhân quyền quốc tế và Luật Hình sự. Tại Hội thảo, chuyên gia đã chia sẻ kinh nghiệm của một số nước (Philippine, Indonesia, Ethiopia) trong việc xây dựng và bảo vệ Báo cáo quốc gia thực thi Công ước ICCPR. Bên cạnh đó, chuyên gia cũng đưa ra một số khuyến nghị đối với Việt Nam trong việc xây dựng và bảo vệ báo cáo quốc gia thực thi Công ước ICCPR, cụ thể các vấn đề liên quan đến sự tham gia của xã hội dân sự; việc dự đoán trước các câu hỏi từ Ủy ban Nhân quyền; Cung cấp thông tin thực tế và hữu ích: số liệu thống kê, các ví dụ, giải thích cơ chế đối với trách nhiệm giải trình.

2.3. Về kinh nghiệm của Việt Nam trong việc xây dựng và bảo vệ Báo cáo quốc gia thực thi các điều ước quốc tế khác về quyền con người

Bên cạnh việc trình bày và chia sẻ kinh nghiệm của các chuyên gia quốc tế, Hội thảo cũng có sự tham gia và chia sẻ kinh nghiệm của các chuyên gia đến từ Bộ Ngoại giao và Ủy ban Dân tộc để chia sẻ kinh nghiệm của các cơ quan này trong việc xây dựng và bảo vệ Báo cáo quốc gia thực thi các điều ước quốc tế khác về quyền con người như Công ước về việc xóa bỏ mọi hình thức phân biệt chủng tộc, xây dựng Báo cáo UPR.

3. Đánh giá về việc tổ chức Hội thảo

Hội thảo đã được tổ chức đúng thời gian, địa điểm, thành phần tham dự, chuyên gia và nội dung trình bày tại Hội thảo như kế hoạch dự kiến. Hội thảo đã đạt được mục đích đề ra ban đầu là nhằm trao đổi, chia sẻ kinh nghiệm của các chuyên gia quốc tế và của các cơ quan liên quan của Việt Nam trong việc xây dựng và bảo vệ báo cáo quốc gia thực thi các điều ước quốc tế về quyền con người nói chung và Công ước ICCPR nói riêng.

Vụ Pháp luật quốc tế nhận thấy việc tổ chức Hội thảo nói trên là một bước chuẩn bị tốt cho việc Bộ Tư pháp thực hiện nhiệm vụ được Thủ tướng Chính phủ giao chủ trì phối hợp với các Bộ, ngành liên quan xây dựng báo cáo quốc gia thực thi Công ước ICCPR. Hội thảo phần nào đã cung cấp và trang bị các kiến thức cơ bản về quy trình và cách thức xây dựng báo cáo quốc gia cho các cơ quan, cán bộ liên quan đến nhiệm vụ này.

Việc tổ chức Hội thảo đảm bảo về mặt an ninh, chính trị, nội dung tham luận và trao đổi phù hợp với quy định của pháp luật Việt Nam.

4. Đề xuất, kiến nghị

Kể từ khi gia nhập Công ước ICCPR, Việt Nam mới xây dựng và bảo vệ 02 Báo cáo quốc gia. Tính đến nay, đã hơn 12 năm Việt Nam chưa xây dựng và nộp Báo cáo quốc gia thực thi Công ước ICCPR. Thực hiện nhiệm vụ được Thủ tướng Chính phủ giao làm cơ quan đầu mối quốc gia thực thi Công ước ICCPR và chủ trì phối hợp với các Bộ, ngành liên quan xây dựng báo cáo quốc gia thực thi Công ước này, trong thời gian tới, nhiệm vụ ưu tiên trước mắt trong việc triển khai thực hiện Công ước ICCPR sẽ là xây dựng Báo cáo quốc gia thực thi Công ước này trong năm 2014. Để triển khai tốt nhiệm vụ này, Vụ Pháp luật quốc tế xin kiến nghị với Bộ trưởng như sau:

- Tiếp tục giao Vụ Pháp luật quốc tế nghiên cứu, tìm hiểu về quy trình xây dựng Báo cáo quốc gia thực thi Công ước ICCPR, kinh nghiệm của các

nước trên thế giới nhất là các nước có nhiều điểm tương đồng về điều kiện kinh tế, văn hóa và xã hội với Việt Nam.

- Giao Vụ Pháp luật quốc tế phối hợp với các đơn vị liên quan chuẩn bị các công việc cần thiết cho việc xây dựng Báo cáo quốc gia như thành lập Ban soạn thảo, phân công nhiệm vụ cho thành viên Ban soạn thảo, các đơn vị liên quan,...

- Giao Vụ Hợp tác quốc tế tìm kiếm nguồn tài trợ nước ngoài để hỗ trợ Bộ Tư pháp trong việc xây dựng và bảo vệ báo cáo quốc gia thực thi Công ước ICCPR dự kiến sẽ được triển khai trong năm 2014.

Trên đây là báo cáo của Bộ Tư pháp về kết quả tổ chức “Chia sẻ kinh nghiệm trong việc xây dựng báo cáo quốc gia thực thi Công ước quốc tế về các quyền dân sự, chính trị”, Vụ Pháp luật quốc tế xin báo cáo để Bộ trưởng cho ý kiến chỉ đạo./.

Nơi nhận:

- Như trên;
- TT Hoàng Thế Liên (để b/c);
- TT Lê Thành Long (để b/c);
- Vụ Hợp tác quốc tế (để p/h);
- Lưu: VT, Vụ PLQT (L).

VỤ TRƯỞNG

(đã ký)

Nguyễn Khánh Ngọc